

UDC 582.675 .1:581.9 = 862

Izvorni znanstveni rad

NOVA NALAZIŠTA VRSTE *ERANTHIS*
HYEMALIS (L.) SALISB. (RANUNCULACEAE)
U HRVATSKOJ

With Summary in English

JOSIP FRANJIĆ

(Sumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Primljeno 30. 09. 1991.

Navode se nova i dosad poznata nalazišta vrste *Eranthis hyemalis* u Hrvatskoj. Nova su nalazišta u okolici sela Musić, Levanjska Varoš, Ovčara i Slobodna Vlast (zapadni dio Đakovačke općine), te u okolici sela Paka i Ruševo (istočni dio Požeške općine). Navedena vrsta tamo raste u velikoj množini na djetelištima i u bagremcima.

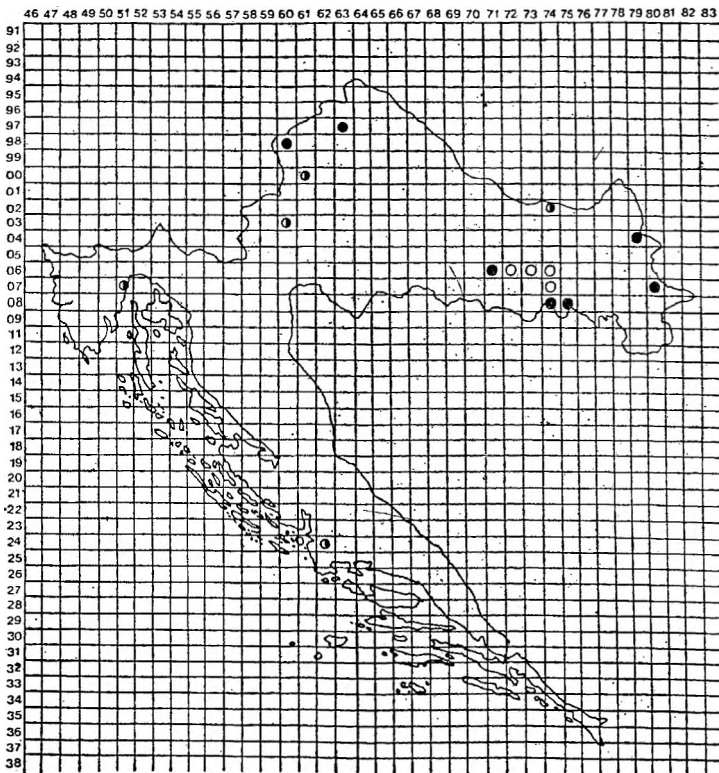
Uvod

Ozimnica (*Eranthis hyemalis*) općenito je rasprostranjena na području južne i jugoistočne Europe (usp. Gajić, 1970, Trinajstić, 1973, Šilić, 1983, Sušnik, 1984). U Hrvatskoj je donedavno bila poznata samo s razmjerno maloga broja lokaliteta, ali je u posljednje vrijeme otkriveno nekoliko njenih novih nalazišta.

Tako za floru Hrvatske *E. hyemalis* među prvima navode Visiani (1826) za Boraju u Dalmaciji (usp. Trinajstić, 1983) i Pavić (1851) za okolicu Požege i Papuk, zatim Müggenburg et al. (1866) za Jagodnjak kod Požege i za Papuk, Schlosser i Vukotinović (1869), za područje Ivančice u Hrvatskom zagorju, te po Kanitzu (Müggenburg et al. 1866) također za okolicu Požege, i Papuk. Cindrić (1974) je bilježi za područje Dilja, sjeveroistočno od Slavenskog Broda, Regula-Bevilaqua (1978) za područje Strahinjščice (Donji Kamenečki), Topić i Segulja (1983) za istočnu Slavoniju, kod Vukovara i Tovarnika, u šumi Jelaš (samo jedan šumski odjel), te na obroncima uz Dunav između Erduta i Aljmaša. U pregledu flore Požeške kotline vrstu *E. hyemalis* navodi Ilijanić (1977).

U najnovije vrijeme Šegulja (1992) iznosi popis svih dotad poznatih nalazišta vrste *E. hyemalis* u Hrvatskoj, među kojima se kao nova navode Opeka kod Varaždina, Donji Miholjac, Medvednica, Vukomeričke gorice, te Mošćenice i Kastav na obroncima Učke.

Ozimnica (*E. hyemalis*) se još uvijek smatra rijetkom biljkom hrvatske flore, pa je i zakonom zaštićena, a predstavlja i vrlo dekorativnu ranu proljetnicu (usp. Plavšić-Gojković, 1972, Zi. Pavletić, 1984, Lj. Regula-Bevilacqua, 1991). Zbog toga svaki novi nalaz te zanimljive biljke zaslužuje našu pozornost.

Sl. 1. Areal vrste *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. u Hrvatskoj

- Otprije poznata nalazišta
- ◐ Nepotvrđena nalazišta
- Nova nalazišta

Fig. 1. Distribution of *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. in Croatia

- Previously described localities
- ◐ Unverified localities
- New localities

Nova nalazišta ozimnice

Tijekom istraživanja flore na području srednje Slavonije otkrivena je vrsta *Eranthis hyemalis* koja u navedenom području dosad nije bila poznata. Navedena vrsta zabilježena je u okolici sela Musić, Levanjska Varoš, Ovčara i Slobodna Vlast u zapadnom dijelu općine Đakovo, te u okolici sela Paka i Ruševo u istočnom dijelu općine Požega.

Tamo se *Eranthis hyemalis* javlja u velikoj množini na degradiranim staništima zajednice hrasta lužnjaka s običnim grabom (*Carpino betuli-Quercetum roboris*) i zajednice hrasta kitnjaka s običnim grabom (*Quercus-Carpinetum illyricum*), a najveća je zastupljenost utvrđena u mladim sastojinama bagrema. Ozimnica ne prodire dublje u šumu s potpunim sklopom, dok je na poljoprivrednim površinama susrećemo također u velikoj množini, osobito na djetelištima i malim parcelama pod različitim poljoprivrednim kulturama, gdje je primjena pesticida i umjetnih gnojiva neznatna. Na površinama pod intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom ozimnica se javlja u malom broju, i to samo na rubovima parcela. Upravo zbog toga možemo pretpostaviti da se je *E. hyemalis* u tako velikoj množini sačuvala na navedenim lokalitetima u vrlo vitalnom stanju jer navedeno područje pripada najnerazvijenijim dijelovima općina Đakovo i Požega, gdje se herbicidi i umjetna gnojiva upotrebljavaju manje nego drugdje.

Sva dosad poznata i nova nalazišta vrste *E. hyemalis* prikazana su na slici 1., gdje je kao osnovica poslužila mreža za florističko kartiranje Republike Hrvatske (usp. Zi. Pavletić, 1969, Liber, 1990).

Literatura

- Čindrić, M., 1974: Biljni pokrov podnožja Dilj-gore sjeveroistočno od Slavon-skog Broda. Magistarski rad, mscr. Zagreb.
- Gajić, M., 1970: *Ranunculaceae* A. L. Juss. In M. Josifović (ed.) Fl. SR Srbije 1, 204—316.
- Ilijanić, Lj., 1977: O biljnom pokrovu Požeške kotline. Požega 1927—1977, 48—65. Slavonska Požega.
- Liber, Z., 1990: Areal vrste *Ostrya carpinifolia* Scop. u Hrvatskoj. Diplomski rad PMF. Zagreb.
- Müggenburg, St., A. Kanitz, J. Knapp, 1866: Die bisher bekannten Pflanzen Slavoniens. Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 16, 3—172.
- Pavić, A., 1851: Correspondenz aus Posseg in Slawonien. Österr. Bot. Wochenblatt 1, 124—125, Wien.
- Pavletić, Zi., 1969: Florističko kartiranje sjeverne Hrvatske u okviru izrade florističke karte srednje Evrope. Acta. Bot. Croat. 28, 455—458.
- Pavletić, Zi., 1984: Ozimnica. Priroda, 73 (8), 234.
- Plavšić-Gojković, N., 1972: Zaštićene biljne vrste u SR Hrvatskoj. Split.
- Regula-Bevilacqua, Lj., 1978: Biljni pokrov Strahinjščice u Hrvatskom Zagorju. Diss.-mscr. Zagreb.
- Regula-Bevilacqua, Lj., 1991: Ozimnica. Ekološki glasnik 3—4, 92—93, Zagreb.
- Schlosser, J., Lj. Vukotinović, 1869: Flora Croatica. Zagrabiae.
- Sušnik, F., 1984: *Ranunculaceae*. In Martinić, A. in Sušnik, F. (eds.): Mala flora Slovenije ed. 2, 98—118. Cankarjeva založba. Ljubljana.
- Šegulja, N., 1992: *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. In I. Šugar (ed.): Crvena knjiga zaštićenih, rijetkih i ugroženih biljaka Republike Hrvatske (u tisku).

- Šilić, Č., 1983: Šumske zeljaste biljke. Sarajevo.
- Topić, J., N. Šegulja, 1983: Nova nalazišta vrste *Eranthis hiemalis* (L.) Salisb. u Hrvatskoj. Acta. Bot. Croat. 42, 145—147.
- Trinajstić, I., 1973: *Eranthis* (L.) Salisb. In I. Trinajstić (ed.): Analitička flora Jugoslavije, 1 (2), 244.
- Trinajstić, I., 1983: Visianijev »Stirpium Dalmaticarum Specimen« preteča djela »Flora Dalmatica«. Zbornik Roberta Visianija Šibenčanina, 119—135, Šibenik.
- Visiani, R., 1826: *Stirpium Dalmaticarum Specimen. Pattavii*. Prijevod J. Radić — Ogljed dalmatinskog bilja. Split 1978.

SUMMARY

NEW LOCALITIES OF *ERANTHIS HYEMALIS* (L.) SALISB. (RANUNCULACEAE) IN CROATIA

Josip Franjić

(Faculty of Forestry, University of Zagreb)

During the research work on the flora in the central region of Slavonia, the species *E. hyemalis* was found which had not been known before for this region. The species was recorded in the region of the villages of Musić, Levanjska Varoš, Ovčara and Slobodna Vlast (near Đakovo), and Paka and Ruševo (near Požega), and everywhere it is developed in a large number of specimens.

All the previously described and the newly found localities of *E. hyemalis* are shown in Fig. 1., where the floristic mapping of the Republic of Croatia was used for that purpose (comp. Zi. Pavletić 1969, Liber 1990).

Josip Franjić, dipl. ing.
Katedra za šumarsku genetiku i dendrologiju
Šumarski fakultet
Svetošimunska 25
HR — 41000 Zagreb (Croatia)